

4.7 Komitet wzywa Komisję do wprowadzenia systemu kontroli wypełniania zobowiązań, w ramach którego państwa członkowskie byłyby karane za przekraczanie ustalonych poziomów emisji.

4.8 Także przepis w art. 4 ust. 1 lit. c) dotyczący sprawiedliwego podziału geograficznego projektów przy stosowaniu działań w odniesieniu do zakupu kredytów redukcji emisji nie jest wystarczająco konkretny.

4.9 Komisja powinna dostarczyć państwom członkowskim wskazówki, narzędzia i inne środki pomocne w realizacji decyzji. Jako pierwszy krok przydatne byłoby wydanie przewodnika zawierającego przykłady skutecznych działań i sukcesów osiągniętych już w UE.

4.10 Mając na uwadze osiągnięcie celów założonych w decyzji, Komitet zaleca, aby państwa członkowskie wykorzysty-

wały środki z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności do finansowania projektów, przy których realizacji nie emituje się gazów cieplarnianych albo nawet emisja ta się zmniejsza.

4.11 W przypadku zakładów objętych systemem ETS przyjęto, że w okresie 2013–2020 rozdział uprawnień przyjmie formę licytacji. Zapewni to środki potrzebne na redukcję emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem EU ETS. W ramach zachęty część uzyskanych w ten sposób środków powinno się skierować do sektorów, które podejmują starania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Pozostałą część natomiast powinno się przekazać na fundusz solidarności z krajami rozwijającymi się, z przeznaczeniem na realizowane w tych krajach projekty służące dostosowaniu się do zmian klimatu.

Bruksela, 9 lipca 2008 r.

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającej dyrektywy Rady 85/337/EWG, 96/61/WE, dyrektywy 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006

COM(2008) 18 wersja ostateczna — 2008/0015 (COD)

(2009/C 27/17)

Dnia 8 lutego 2008 r. Rada, działając na podstawie art. 175 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie:

wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającej dyrektywy Rady 85/337/EWG, 96/61/WE, dyrektywy 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 4 czerwca 2008 r. Sprawozdawcą był Gerd WOLF.

Na 446. sesji plenarnej w dniach 9-10 lipca 2008 r. (posiedzenie z 9 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 138 do 1 — 4 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

Treść:

1. Streszczenie i wnioski
2. Wprowadzenie
3. Wniosek Komisji
4. Uwagi ogólne
5. Uwagi szczegółowe

1. Streszczenie i wnioski

1.1 Wychwytywanie i długotrwałe składowanie dwutlenku węgla (CO₂) — CCS, powstającego przy wykorzystaniu (spalaniu) kopalnych źródeł energii stanowiłoby istotny wkład w

ochronę klimatu. Dlatego należy dążyć do przyspieszonego rozwoju tej technologii oraz jej możliwie jak najwcześniejszego wdrożenia.

1.2 Komitet przyjmuje z zadowoleniem i wspiera dyrektywę proponowaną przez Komisję jako konieczny warunek rozwoju i stosowania CCS.

1.3 W dyrektywie porusza się istotne punkty widzenia i proponuje odpowiednie przepisy. Dotyczy to przede wszystkim kwestii bezpieczeństwa ludzi i środowiska oraz wynikającej z nich odpowiedzialności. W ten sposób dyrektywa przyczynia się także do pozyskania akceptacji obywateli i uwzględnia ich potrzebę bezpieczeństwa.

1.4 Rozwój całego łańcucha tworzenia wartości CCS, z wychwytywaniem, transportem i składowaniem CO₂, znajduje się we wczesnej, częściowo jeszcze doświadczalnej fazie. W przepisach dyrektywy należy uwzględnić ten fakt i dlatego w pewnych punktach wymagają one jeszcze dostosowania.

1.5 Niektóre punkty dyrektywy należy także zmodyfikować w celu umożliwienia szybkiego wdrożenia pierwszych projektów tak, aby były one bardziej przystępne zarówno dla organów krajowych, jak i przedsiębiorstw gotowych do inwestycji oraz zapewniały tym drugim bezpieczeństwo planowania i zachętę do działania. Dotyczy to np. doprecyzowania kwestii odpowiedzialności oraz rodzaju i zakresu zabezpieczeń finansowych.

2. Wprowadzenie

2.1 W związku z decyzjami Rady z marca 2007 r. dotyczącymi ochrony klimatu i bezpieczeństwa dostaw energii, Komisja zaproponowała w formie oddzielnych dokumentów cały szereg działań służących osiągnięciu celów wytyczonych przez decyzje Rady. Działania te koncentrują się na wydajności energetycznej, rozbudowie odnawialnych źródeł energii oraz opracowywaniu i stosowaniu odpowiednich innowacyjnych technologii. Każdej z kwestii Komitet poświęcił odrębną opinię⁽¹⁾.

2.2 Ważną rolę odgrywają tu także technologie, dzięki którym będzie można trwale zredukować emisję gazów cieplarnianych powstających przy wykorzystaniu kopalnych źródeł energii. Tego zagadnienia dotyczy niniejsza opinia. Odnosi się ona do wniosku Komisji dotyczącego dyrektywy w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla (CO₂).

2.3 Niniejszą opinię uzupełnia poświęcona tej samej technologii opinia Komitetu w sprawie komunikatu Komisji⁽²⁾ „Wspieranie podejmowania na wczesnym etapie działań demonstracyjnych w dziedzinie zrównoważonej produkcji energii z paliw kopalnych”.

3. Wniosek Komisji

3.1 Biorąc pod uwagę fakt (i), że rosnący na świecie popyt na źródła energii prawdopodobnie będzie pokrywany przeważnie z paliw kopalnych i cel (ii), aby do 2050 r. zmniejszyć światową emisję CO₂ o 50 %, a w krajach uprzemysłowionych o 60 do 80 %, Komisja uważa za konieczne wyczerpanie wszelkich możliwości obniżenia emisji. Szczególne znaczenie przypada przy tym wychwytywaniu i składowaniu CO₂, w skrócie CCS⁽³⁾.

3.2 W odpowiedzi na wezwanie Rady Europejskiej z marca 2007 r. Komisja przedłożyła wniosek, będący krokiem w

kierunku stworzenia koniecznych ram technicznych, gospodarczych i prawnych na rzecz bezpiecznego dla środowiska praktycznego wdrożenia CCS. Chodzi tu przede wszystkim o ramy legislacyjne, a mianowicie podstawę prawną w postaci art. 175 ust. 1 traktatu WE. Ponadto wniosek ten ma na celu uproszczenie przepisów prawnych i administracyjnych dla UE lub organów poszczególnych państw.

3.3 Uwzględnia się przy tym lub dostosowuje istniejące już przepisy, czyli dyrektywy 96/61/WE, 85/337/EWG, 2004/35/WE i 2003/87/WE.

3.4 W odniesieniu do treści wniosku Komisji:

3.4.1 Rozdział 1 dotyczy przedmiotu, celu i zakresu. Zawiera on także definicje.

3.4.2 Rozdział 2 dotyczy wyboru składowisk i pozwoleń na poszukiwanie. Państwa członkowskie mają określić, jakie tereny udostępnia się do składowania i jakie zasady obowiązują przy udzielaniu pozwoleń na poszukiwanie.

3.4.3 W rozdziale 3 mowa jest o pozwoleniach na składowanie i ich warunkach oraz uprawnieniach Komisji w tym zakresie. Ważna jest ocena oddziaływania na środowisko wraz z oceną skutków i konsultacją opinii publicznej.

3.4.4 Przedmiotem rozdziału 4 jest eksploatacja, zamknięcie i zobowiązania po zamknięciu, w tym kryteria przyjmowania CO₂, zobowiązania w zakresie monitorowania i sprawozdawczości, kontrole, działania w razie wystąpienia nieprawidłowości i/lub wycieku, a także zobowiązania po zamknięciu i zapewnienie zabezpieczenia finansowego.

3.4.5 Rozdział 5 reguluje dostęp do transportu i składowania.

3.4.6 W rozdziale 6 znajdują się ogólne przepisy dotyczące właściwego organu, współpracy transgranicznej, kar, sprawozdawczości dla Komisji, zmian i właściwych procedur komitologii.

3.4.7 W rozdziale 7 podsumowano wymagane zmiany innych przepisów prawnych, w tym niezbędne zmiany przepisów prawnych dotyczących wody i odpadów. Zdefiniowano także warunki uzupełniające dla pozwoleń na nowe elektrownie.

3.4.8 W załączniku I określono szczegółowe kryteria dotyczące wymagań w zakresie opisu składowiska i oceny ryzyka. W załączniku II określono szczegółowe kryteria dotyczące wymagań w zakresie monitorowania. Komisja może dokonać zmiany załączników, przy czym Parlament ma prawo współdecyzji.

⁽¹⁾ CESE 1201/2008, CESE 1202/2008, CESE 1203/2008 i 9 lipca 2008 r., jeszcze nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym.

⁽²⁾ COM (2008) 13 wersja ostateczna

⁽³⁾ CCS: Carbon Capture and Storage (wychwytywanie i składowanie węgla — chodzi o dwutlenek węgla). W TEN/340 — CESE 562/2008 proponuje się używanie skrótu CCTS: Carbon Capture, Transport and Storage (wychwytywanie, transport i składowanie węgla). W niniejszej opinii nadal stosuje się skrót CCS.

4. Uwagi ogólne

4.1 Komitet wielokrotnie wskazywał⁽⁴⁾ na fakt, że dostępność energii stanowi eliksir życia nowoczesnych społecznych gospodarek narodowych i warunek zaopatrzenia we wszystkie podstawowe dobra. Szczególne znaczenie przypada tutaj intensywniejszemu rozwojowi nowoczesnych technologii⁽⁵⁾.

4.2 Komitet przyjmuje z zadowoleniem i wspiera merytorycznie proponowaną przez Komisję dyrektywę, będącą koniecznym warunkiem rozwoju i stosowania technologii CCS, która służy temu celowi.

4.3 W tym kontekście Komitet wskazywał na fakt⁽⁶⁾, że kopalne źródła energii, jak węgiel, ropa naftowa i gaz ziemny stanowią obecnie podstawę⁽⁷⁾ zarówno europejskiego, jak i światowego zaopatrzenia w energię i być może także w najbliższych dziesięcioleciach nie stracą swojego znaczenia.

4.4 Nie jest to sprzeczne z przyjętym celem zdecydowanego zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii, ponieważ nawet uwzględniając planowany w UE⁽⁸⁾ do 2020 r. udział energii odnawialnej wynoszący przynajmniej 20 %, zapotrzebowanie na inne nośniki energii nie zniknie jeszcze przez wiele dziesięcioleci, ponieważ konieczne one będą dla pokrycia pozostałych 80 % a do 2050 r. jeszcze 50 % zużycia energii.

4.5 Wśród odnawialnych źródeł energii tylko energię wodną i biomasę⁽⁹⁾ można stosować do wytwarzania energii w zależności od popytu, podczas gdy energia wiatrowa i słoneczna charakteryzują się ograniczoną dostępnością w zależności od pogody. Niemniej należy nadal intensywnie kontynuować ich rozwój i wykorzystanie, ponadto trzeba opracowywać odpowiednie i tanie sposoby ich magazynowania. Stanowi to jednak temat oddzielnych opinii Komitetu.

4.6 Oznacza to, że dla bezpieczeństwa dostaw, w uzupełnieniu i/lub zastępczo⁽¹⁰⁾ dla energii jądrowej, nadal w znacznym zakresie muszą być wykorzystywane elektrownie zasilane ze źródeł kopalnych. W celu wyrównania wahań się zasilania wiatrem konieczny jest rosnący udział elektrowni dających się szybko dostosować w celu udostępniania wystarczających rezerw zasilania, zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym.

⁽⁴⁾ Np. Dz.U. C 162 z 25.6.2008, s. 72.

⁽⁵⁾ Patrz CESE 1199/2008 w 9 lipca 2008 r., jeszcze nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym.

⁽⁶⁾ Np. CESE 6437/2005 oraz ostatnio CESE 1246/2007, jeszcze nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym.

⁽⁷⁾ Wykorzystanie CCS planowane jest w pierwszej kolejności głównie do produkcji energii elektrycznej z kopalnych źródeł. Jeżeli elektrownia na 30 % energii elektrycznej wytwarzane jest z energii jądrowej, gdzie niemal w ogóle nie dochodzi do emisji CO₂.

⁽⁸⁾ Decyzja Rady z marca 2007 r.

⁽⁹⁾ Biomasa ma pozytywny wpływ na bilans emisji CO₂ (tylko wtedy, gdy wydatek energetyczny na produkcję, transport i procesy przetwarzania nie przekracza osiągniętego wykorzystania energii. Jeżeli elektrownia na biomasę zostanie wyposażona w CCS, zgodnie z art. 24 a) dyrektywy w sprawie handlu uprawnieniami do emisji istnieje możliwość odpowiedniego wsparcia dla takiej elektrowni.

⁽¹⁰⁾ W państwach członkowskich, które postanowiły nie wytwarzać energii jądrowej lub zaprzestać jej wytwarzania.

4.7 W celu udostępniania zasilania szczytowego i rezerwowego bierze się pod uwagę głównie elektrownie gazowe i wodne pompowe. Potencjał rozbudowy elektrowni pompowych jest jednak ograniczony, ponieważ ukształtowanie terenu sprzyjające ich zakładaniu zostało już w znacznym stopniu wykorzystane.

4.8 Do zasilania podstawowego i średniej mocy stosuje się obok elektrowni jądrowych przede wszystkim elektrownie węglowe. Jeżeli państwa członkowskie zrezygnują ze stosowania energii jądrowej, węgiel jeszcze bardziej zyska na znaczeniu przy wytwarzaniu energii elektrycznej.

4.9 Jednocześnie należy mieć na uwadze możliwie jak najniższą emisję CO₂, także w przypadku wykorzystania węgla. W tym celu rozwijane są dwa kierunki o różnym stopniu zaawansowania technicznego i różnych oddziaływaniach: z jednej strony elektrownie o jeszcze wyższej wydajności, a z drugiej elektrownie z CCS⁽¹¹⁾, w przypadku których nawet najmniejsza ilość powstającego CO₂ nie dostaje się do atmosfery. Jednak w tym przypadku należy się liczyć z nieuniknionymi wyraźnymi stratami wydajności, wynikającymi z dodatkowego zapotrzebowania na energię dla CCS. Ponadto należy nadal opracowywać technologie wychwytywania CO₂ powstającego podczas przemysłowych procesów produkcyjnych.

4.10 Rozwój CCS, z wychwytywaniem, transportem i składowaniem CO₂, znajduje się we wczesnej, częściowo jeszcze doświadczalnej fazie. Natomiast wydajność konwencjonalnych elektrowni wprawdzie sukcesywnie wzrasta, jednak jest ona już bliska granicy fizycznych możliwości. W obliczu pilnej potrzeby zastępowania wydajności elektrowni w następnej dekadzie, Komitet zaleca pragmatyczne podejście, w którym obie technologie będą nadal równolegle rozwijane. O ile zwiększanie wydajności w znacznej mierze może być napędzane siłami rynku, o tyle technologie CCS, zarówno elektrownie, jak i infrastruktura, wymagają dodatkowego wsparcia w fazie demonstracji i wprowadzania na rynek.

4.11 Technologia CCS rozwijana jest wielotorowo: jako zintegrowana technologia elektrowni, obejmująca proces zgazowania, kiedy węgiel wychwytuje się przed procesem spalania, proces spalania w tlenie („oxyfuel”), kiedy CO₂ jest wzbogacany a następnie oddzielany, lub technologię „post combustion”, w przypadku której CO₂ jest wypłukiwany z gazu po spalaniu (płukanie CO₂). Ta ostatnia metoda przy odpowiednim dopracowaniu nadaje się do wyposażania powstających już dziś wysokowydajnych nowych elektrowni, jeżeli są one na to odpowiednio przygotowane („capture ready”). Wspólną cechą tych ścieżek technologicznych jest to, że wychwytywany CO₂ musi zostać doprowadzony z elektrowni do odpowiedniego składowiska.

⁽¹¹⁾ Patrz także CESE 1246/2007, jeszcze nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym.

4.12 Składowanie CO₂ może odbywać się tylko w do tego celu przeznaczonych, bezpiecznych formacjach geologicznych. Według aktualnego stanu nauki nadają się do tego przede wszystkim głębokie solankowe poziomy wodonośne i wyeksploatowane miejsca składowania ropy i gazu, natomiast mniej odpowiednie wydają się były kopalnie węgla. Dla zapobieżenia wyciekom ważne jest występowanie w znacznym stopniu nienaruszonych nadkładów (możliwie jak najmniej kanałów prowadzących na powierzchnię).

4.13 W przypadku wyboru miejsca składowania przeprowadzonego zgodnie z zasadami proponowanymi w dyrektywie i profesjonalnego wdrożenia, zagrożenia wynikające ze składowania należy zakwalifikować jako bardzo niskie. W przypadku odpowiedniej formacji składowania nagły „wybuch” wielkich ilości CO₂ jest niemal niemożliwy⁽¹²⁾. Należy także w znacznym stopniu wykluczyć zagrożenie przez indukowane ruchy tektoniczne, ponieważ wybrane maksymalne ciśnienie składowania nie może naruszyć miejsca magazynowania ani nakładów⁽¹³⁾, które muszą zostać zachowane do celów składowania.

4.14 Kwestia bezpiecznego i długotrwałego składowania CO₂ ma decydujące znaczenie dla akceptacji społecznej i politycznej.

4.15 Dlatego zdaniem Komitetu niezwykle ważne jest, aby obywatele byli w pełni informowani zarówno przez Komisję, a zwłaszcza przez państwa członkowskie i potencjalnych operatorów o wszystkich aspektach tej nowej technologii oraz w ramach przejrzystego dialogu uczestniczyli w podejmowaniu poszczególnych decyzji. Trzeba w tym celu opracować odpowiednie procedury.

4.16 Na zakończenie niniejszego rozdziału Komitet pragnąłby zaproponować jeszcze jedno działanie zabezpieczające. Wiąże się ono z możliwością powstania zapotrzebowania na CO₂ w dalszej przyszłości, czy to w celu niedającego się obecnie przewidzieć wykorzystania go jako chemicznej substancji podstawowej, czy to jako zmiennej w ramach „naturalnych” długookresowych cykli klimatycznych⁽¹⁴⁾. Dlatego Komitet zaleca jako dodatkowe działanie zabezpieczające dla rozwoju zrównoważonego, bezpieczne składowanie CO₂, ale także uwzględnienie możliwości przynajmniej częściowego odzyskiwania go w ramach planu wyłączenia lub zapewnienie dokumentacji dotyczącej możliwości odzyskiwania z określonych magazynów. Oczywiście na pierwszym planie zawsze powinny stać absolutne bezpieczeństwo i szczelność zbiorników.

⁽¹²⁾ Tylko wtedy istniałoby ryzyko dla ludzi mieszkających w bezpośrednim sąsiedztwie: w przeciwieństwie do CO, CO₂ nie jest toksyczny; stężenie CO₂ we wdychanym powietrzu staje się niebezpieczne dla życia dopiero powyżej ok. 8 % (obecne średnie stężenie CO₂ w powietrzu wynosi ok. 380 ppm (parts per milion)).

⁽¹³⁾ W przeciwieństwie do wykorzystania geotermii.

⁽¹⁴⁾ Z rdzeni odwiertów lodowych pozyskano dane związane z globalnymi zmianami klimatu minionych 600 000 lat. Wynika z nich, że w przeszłości okresy ocieplenia i ochłodzenia — skorelowane ze zmianami koncentracji CO₂ w atmosferze — następowały skokowo w odstępach 100 000 lat. Ponieważ już od dłuższego czasu trwa okres ocieplenia, czyli znajdujemy się w górnych granicach przebiegu temperatur, a od końca poprzedniego okresu ocieplenia minęło już ponad 100 000, w niedalekiej przyszłości można by liczyć się z ponownym stopniowym globalnym spadkiem temperatury i nasycenia CO₂, gdyby obecne antropogeniczne emisje gazów cieplarnianych nie wywoływały wręcz odwrotnego efektu.

4.17 Komitet generalnie z zadowoleniem przyjmuje przedłożoną przez Komisję propozycję dyrektywy i w dalszej części odniesie się do niektórych szczegółowych zagadnień.

5. Uwagi szczegółowe

5.1 Projekt dyrektywy zawiera istotne niezbędne uregulowania służące stworzeniu koniecznych ram prawnych dla operatorów składowisk, przy czym w niewielu miejscach wykracza się poza to, co niezbędne.

5.2 Niektóre punkty wymagają jednak jeszcze doprecyzowania, aby umożliwić wdrożenie i zapewnić bezpieczeństwo prawne.

5.3 Zgodnie z wnioskiem Komisji wychwycony i składowany dwutlenek węgla będzie traktowany w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji jako niewyemitowany i w związku z tym nie ma potrzeby przedstawiania uprawnień (punkt 23 preambuły z odniesieniem do dyrektywy 2003/87/WE). Wynika z tego przydatna rynkowa zachęta do inwestycji w składowiska CCS, mimo iż jak na fazę demonstracyjną jest ona niewystarczająca.

5.3.1 Komitet z zadowoleniem przyjmuje proponowane powiązanie z handlem uprawnieniami do emisji, ponieważ należy zdecydowanie przedkładać podejście rynkowe nad obowiązek wprowadzania CCS. Tym bardziej że w obecnym stadium rozwoju technologii CCS taki obowiązek byłby zdecydowanie przedwczesny.

5.3.2 Słuszne jest natomiast zobowiązanie nowych elektrowni do zachowania odpowiedniego miejsca na instalacje wychwytywania i kompresji CO₂ (art. 32, dostosowanie art. 9a) w dyrektywie 2001/80/WE. Jednak także te działania, powodujące zasadniczo wzrost kosztów, powinny zostać powiązane z odpowiednimi rynkowymi zachętami⁽¹⁵⁾ (np. uprzywilejowane uprawnienia do emisji CO₂, wykorzystanie części dochodów z aukcji z systemu ETS na CCS).

5.4 Aby uniknąć niepotrzebnego ograniczania możliwości składowania, zakaz sformułowany w art. 2 ust. 3 wniosku Komisji nie powinien odnosić się do „składowania w formacjach geologicznych”, lecz do „składowisk”. Formacje geologiczne zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 4 mogą łatwo wykroczyć poza zakres zdefiniowany w art. 2 ust. 1, podczas gdy rozciągnięcie się składowiska jest relatywnie mniejsze. Dodatkowe możliwości składowania mogłyby wynikać z klauzuli otwierającej, w której przewidziano by zawieranie z państwami spoza UE umów o wiążących ustaleniach.

⁽¹⁵⁾ Patrz ogólne zalecenia w pkt 3.3 w Dz.U. C 162 z 25.6.2008, s. 72.

5.5 Definicja „składowiska” zgodnie z art. 3 pkt 3 powinna odnosić się jedynie do „części” „określonej formacji geologicznej” „wykorzystywanej do geologicznego składowania CO₂” (formacja geologiczna może rozciągać się na miliony km², jako składowisko można zatem określić jedynie jej część). Jest bardzo możliwe i wręcz prawdopodobne, że w jednej formacji geologicznej mogłaby znajdować się większa liczba składowisk.

5.6 Zgodnie z art. 4 ust. 1 wniosku Komisji prawo do określenia odpowiednich składowisk pozostaje na szczeblu krajowym. Należy przy tym doprecyzować, że tereny odpowiednie dla składowania CO₂ określane są rzeczywiście przez państwa członkowskie, o ile nie ma przeciw temu istotnych powodów.

5.7 Komitet z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w proponowanych przepisach wymaga się najwyższego poziomu bezpieczeństwa. Jest to konieczne zarówno z punktu widzenia ochrony człowieka, środowiska i klimatu⁽¹⁶⁾, jak i dla zapewnienia efektywnego handlu uprawnieniami do emisji.

5.7.1 Musi to być gwarantowane przez zastosowanie systemów monitorowania odpowiadających aktualnemu stanowi techniki. Państwa członkowskie powinny to uwzględnić przy udzielaniu odpowiednich pozwoleń⁽¹⁷⁾.

5.7.2 Systemy monitorowania wymagają i muszą zagwarantować, że procesy w składowisku zostaną zbadane i będą modelowane w najlepszy możliwy sposób (same pomiary na powierzchni ziemi lub blisko niej nie są wystarczająco miarodajne). Dlatego na ile to możliwe, stosowane modele należy dokumentować lub certyfikować za pomocą dwóch niezależnych systemów symulacji lub modelowania.

5.7.3 Jako definicję wycieku należy przyjąć: „uwolnienie CO₂ z kompleksu składowania potwierdzone przez systemy monitorowania odpowiadające aktualnemu stanowi zaawansowania techniki”. Nie istnieje bowiem absolutna (czyli stuprocentowa) szczelność, nie da się jej również wykazać z powodu naturalnego uwalniania CO₂ z gruntu. Poza tym nie jest to konieczne ani z przyczyn bezpieczeństwa, ani z powodu ochrony klimatu⁽¹⁸⁾. Taka definicja ukierunkowana na aktualny stan techniki ma na celu, aby stale udoskonalać systemy monitorowania, także poprzez rozwój CCS, i w ten sposób przyczyniać się aktywnie do wzrostu bezpieczeństwa.

⁽¹⁶⁾ Częstym uzasadnieniem dla tych postulatów jest także „zdrowie, bezpieczeństwo i środowisko” (ang. HSE, „Health, Security, Environment”).

⁽¹⁷⁾ Patrz także: art. 13 ust. 2 proponowanej dyrektywy oraz jej załącznik II.

⁽¹⁸⁾ W innym przypadku należy wykazać uprawnienia do emisji: handel ETS.

5.7.4 Jeśli w przyszłości, w ramach rutynowego magazynowania, pojawi się zamiar zdefiniowania dopuszczalnych wartości wycieku, określić należy taką wielkość, która nie miałaby żadnego wpływu na bezpieczeństwo ani na klimat, a tym samym nie oddziaływałaby na system certyfikatów emisji. Przykładowy dopuszczalny wyciek mógłby więc wynosić 0.1 %/100a.

5.8 Okres obowiązywania pozwoleń na poszukiwania proponowany przez Komisję w art. 5 ust. 3 jest zbyt krótki. Doświadczenia wykazują, że nawet w przypadku optymalnego przebiegu potrzeba przynajmniej czterech lat do wdrożenia programu poszukiwań. W żadnym wypadku nie może dojść do sytuacji, w której poszukiwania przerywa się tylko dlatego, że upłynął przepisowy termin wraz z przedłużeniem, nawet jeśli brakuje niewielu tylko danych. Dlatego należy przewidzieć elastyczną regulację, która uwzględni dane okoliczności na miejscu, będzie jednak wymagać od operatora celowego postępowania w programie poszukiwań, aby uniemożliwić blokadę ewentualnych składowisk przeciągającymi się poszukiwaniami.

5.9 Poszukiwania potencjalnych składowisk wymagają know-how, wykwalifikowanego personelu, czasu i pieniędzy, podczas gdy sukces nie jest w żadnym wypadku zagwarantowany. Dlatego brakłoby decydującej zachęty, gdyby to zaangażowanie nie wiązało się z przewidywanym wykorzystaniem składowiska. Przepis proponowany przez Komisję w art. 5 ust. 4 powinien więc zostać uzupełniony przez prawo pierwszeństwa do dostępu do składowiska np. zdaniem (które pojawiło się już w dyskusji): „Po tym okresie pozwolenie na poszukiwanie zostaje przekształcone w pozwolenie na składowanie CO₂ lub następuje zrzeczenie się pozwolenia dla całego objętego nim obszaru”.

5.10 Właściwy jest zapis, że należy sporządzić plan działań korygujących. Plan ten (art. 9 ust. 6 i art. 16 ust. 1) powinien jednak obejmować zakres odpowiedni do definicji wycieku, którą należy zmienić (w art. 3 ust. 5).

5.11 Art. 6 — 9 proponowane przez Komisję regulują wnioski o pozwolenia na składowanie oraz warunki i treść tych pozwoleń. Wynika z tego, że w jednej formacji geologicznej może działać kilku operatorów.

5.11.1 Komitet zasadniczo przyjmuje z zadowoleniem zasadę niedyskryminującego dostępu. Mogą z niej jednak wynikać trudności przy rozgraniczeniu w przypadku wycieków i przekazywania odpowiedzialności na państwo.

5.11.2 Dlatego powinna obowiązywać zasada, że na jeden kompleks składowania pozwolenie może otrzymać tylko jeden operator. Zapewniłoby to jasne przyporządkowanie odpowiedzialności. Niedyskryminujący dostęp do składowiska zapewniłby jednocześnie art. 20.

5.12 Zgodnie z wnioskiem Komisji organ krajowy przed ostatecznym wydaniem pozwolenia (art. 10 i 18) ma obowiązek poinformować Komisję i odczekać na jej opinię do sześciu miesięcy. Opinię Komisji należy uwzględnić przy udzieleniu pozwolenia lub uzasadnić ewentualne rozbieżności od niej.

5.12.1 Proponowany przepis prowadziłby do opóźnień i zwiększonych nakładów na administrację. Ponadto nie jest on zgodny z zasadą pomocniczości.

5.12.2 Dlatego Komitet zaleca zmianę tych przepisów dyrektywy, by z jednej strony zapewnić wystarczającą jednolitość procedur w państwach członkowskich, ale by z drugiej strony nie dochodziło do niepotrzebnych opóźnień oraz by należycie przestrzegano zasady pomocniczości. Możliwym rozwiązaniem byłoby ograniczenie procedury przyznawania pozwoleń do obowiązku zgłaszania Komisji przez organy krajowe. W przypadku ich naruszenia Komisja miałaby do dyspozycji sprawdzony instrument postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego zgodnie z art. 226 TWE. Tekst art. 10 mógłby więc mieć następujące brzmienie: „Właściwy organ krajowy zgłasza Komisji decyzję o pozwoleniu na składowanie w celu poddania jej kontroli”.

5.13 Zdaniem Komitetu organy krajowe potrzebują skutecznych instrumentów oraz regularnych kontroli, aby zagwarantować bezpieczeństwo składowisk w każdym momencie. Komitet wątpi jednak, czy przyczyni się do tego proponowana przez Komisję dodatkowa kontrola pozwolenia na składowanie w odstępie pięcioletnim. Nie przyniesie ona bowiem dodatkowej gwarancji bezpieczeństwa, lecz zapewne większe nakłady administracyjne dla wszystkich zainteresowanych.

5.14 W art. 18 wniosku Komisji stawia się wysokie wymagania przy przekazywaniu odpowiedzialności za składowisko na dane państwo członkowskie. Jest to właściwe i Komitet przyjmuje ten fakt z zadowoleniem.

5.14.1 W art. 18 ust. 1 żąda się jednak, aby wszystkie dostępne dowody wskazywały na to, że składowany CO₂ będzie związany „w pełni” i na stałe. Nie istnieje jednak całkowita szczelność, więc nie można jej w związku z tym żądać. Dlatego Komitet wskazuje na treść punktów 5.7.3 i 5.7.4.

5.14.2 Aby nie stworzyć przeszkody nie do pokonania dla przekazywania, fragment powinien brzmieć: „że nie należy spodziewać się wycieków w przewidywalnym⁽¹⁹⁾ czasie” (nawiązuje się tu do definicji, o której mowa w punkcie 5.7.3).

5.15 Zgodnie z wnioskiem Komisji konieczne jest, aby przedsiębiorstwa składały zabezpieczenie finansowe przy otwarciu składowisk i podejmowaniu składowania (art. 19). Komitet zgadza się z tym i przyjmuje z zadowoleniem fakt, że wybór formy takiego zabezpieczenia pozostawia się państwom członkowskim.

5.15.1 Komitet uważa jednak za niestosowne składanie tego zabezpieczenia w pełnej wysokości jeszcze przed złożeniem wniosku. Takie zabezpieczenie finansowe powinno raczej być ukierunkowane na daną konieczność stworzenia bezpieczeństwa zgodnie ze stanem zaawansowania projektu. W przeciwnym wypadku zmniejsza się i tak już niewystarczające zachęty finansowe dla przedsiębiorstw inwestujących w tę nową technologię.

5.15.2 W przypadku wycieku mającego wpływ na klimat konieczne jest dokupienie uprawnień do emisji. Według obszernych badań poprzedzających uzyskanie pozwolenia na składowanie wyciek taki jest niemożliwy. Dlatego na wypadek takiego zdarzenia wystarczające zabezpieczenie finansowe powinien stanowić dowód stosownego kapitału zakładowego, możliwego do realizacji nawet w przypadku niewypłacalności operatora. Wymagania wykraczające ponad to obciążałyby nieproporcjonalnie zdolność inwestycyjną przedsiębiorstwa wobec nikłego prawdopodobieństwa wystąpienia takiego przypadku.

5.16 Prace wymagane do charakteryzacji i oceny składowisk zgodnie z załącznikiem I częściowo pokrywają się z dziedziną badań i rozwoju. W kontekście praktycznego postępowania także tutaj „stan zaawansowania techniki” powinien więc być traktowany jako odniesienie do sporządzania dokumentów przy składaniu wniosku.

5.17 W załączniku I oraz w ocenie ryzyka potencjalnych składowisk należy doprecyzować pojęcie biosfery. Pod pojęciem biosfery, której nie można poddawać negatywnym wpływom, należy rozumieć nie tylko biosferę na powierzchni ziemi, ale także biosferę sięgającą zasobów wody pitnej.

5.18 Ponadto trzeba wyjaśnić związek i sposób pracy grupy ekspertów odpowiedzialnych za bieżące zmiany w załączniku.

Bruksela, 9 lipca 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁹⁾ Komitet wskazuje na fakt, że pojęcie »nieprzewidywalny« używane we wniosku Komisji jest mylące i sprzeczne.